

**Інститут телекомунікацій і глобального інформаційного простору
Національної академії наук України**

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою ІТГІП НАН України
від «26» січня 2026 року
протокол № 1
Наказ ІТГІП НАН України
№ 2 від «27» січня 2026 року

Директор *О.М. Трофимчук* О.М. Трофимчук

ПОЛОЖЕННЯ
про дистанційне навчання
в Інституті телекомунікацій і глобального
інформаційного простору НАН України

I. Загальні положення

1.1. Положення про дистанційне навчання в Інституті телекомунікацій та глобального інформаційного простору НАН України (далі – Положення) визначає основні засади організації та функціонування системи дистанційного навчання в Інституті телекомунікацій та глобального інформаційного простору НАН України (далі – Інститут).

1.2. Положення розроблено відповідно до: Конституції України, Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про освіту», нормативних та розпорядчих документів Міністерства освіти і науки України, Національної академії наук України, нормативної бази Інституту.

1.3. Дистанційне навчання - індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається у спеціалізованому середовищі, основу якого складають сучасні психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують опосередковану взаємодію віддалених один від одного учасників освітнього процесу.

1.4. Завданням дистанційного навчання є забезпечення здобувачам вищої освіти, можливості реалізації права на здобуття вищої освіти не залежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно до їх здібностей.

1.5. Дистанційне навчання в Інституті здійснюється на базі Google Workspace for Education (далі – Платформа).

1.6. Технічне та інформаційно-технологічне забезпечення, організація і підтримка середовища для дистанційного навчання здійснюється адміністратором сайту Інституту.

1.7. У цьому Положенні терміни і поняття вживаються у таких значеннях:
асинхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання здійснюється не в режимі он-лайн, а через електронну пошту, соціальні мережі, сервіси для обміну повідомленнями тощо;

веб-ресурси навчальних дисциплін – систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння освітніх компонентів, доступне через Інтернет за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів;

дистанційний курс – інформаційний продукт/ресурс, який є достатнім для забезпечення дистанційного навчання за окремою навчальною дисципліною;

інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання – технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення

організації і супроводу освітнього процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету;

платформа дистанційного навчання – це відкрите віртуальне освітнє середовище Інституту, яке надає науковим, науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, широкі можливості щодо застосування сучасних технологій дистанційного навчання, розроблення веб-ресурсів навчальних дисциплін, організації інтерактивної взаємодії між особами, що навчають та особами, що навчаються, а також управління процесом дистанційного навчання;

психолого-педагогічні технології дистанційного навчання – система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких забезпечує виконання завдань навчання, виховання і розвитку особистості;

синхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо);

система управління дистанційним навчанням – програмне забезпечення, призначене для організації освітнього процесу та контролю за ним через Інтернет та/або локальну мережу;

суб'єкти дистанційного навчання – особи, які навчаються (здобувач вищої освіти), та особи, які забезпечують дистанційний освітній процес (наукові та науково-педагогічні працівники тощо);

технології дистанційного навчання – комплекс освітніх технологій, в тому числі, психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання у Інституті.

II. Мета, завдання та основні засади дистанційного навчання

2.1. Метою реалізації дистанційного навчання в Інституті є:

- надання освітніх послуг, шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно- комунікативних технологій за третім рівнем вищої освіти відповідно до державних стандартів освіти, нормативів, тощо;
- надання здобувачам вищої освіти можливості отримати необхідні та поглиблені знання, набути досвід систематичного самовдосконалення відповідно до обраної спеціальності та освітньої програми з використанням технологій дистанційного навчання;
- реалізація креативних підходів здобувачів вищої освіти щодо вивчення освітніх компонентів;
- надання можливостей для здобувачів вищої освіти дистанційно вивчати не тільки дисципліни індивідуального навчального плану, але й інші дистанційні курси, які можуть бути реалізовані у системі дистанційного навчання.

2.2. Основними завданнями Інституту з впровадження дистанційного навчання є:

- забезпечити системний підхід щодо управління та організації дистанційного навчання в Інституті, включаючи заходи мотивації всіх учасників освітнього процесу;
- розробляти та постійно оновлювати дистанційні курси, використовуючи технологічні можливості і педагогічні сценарії Платформи;
- підтримувати, оновлювати та розширювати можливості інформаційно-технологічного та інфраструктурного забезпечення дистанційного навчання;
- надати можливість здобувачам вищої освіти вивчати дистанційно освітні компоненти, передбачені освітньо-науковими програмами;
- забезпечити індивідуалізацію навчання відповідно до потреб, особливостей і можливостей здобувачів вищої освіти;
- забезпечити підвищення кваліфікації наукових та науково-педагогічних працівників Інституту щодо розроблення і використання веб-ресурсів та психолого-педагогічних технологій дистанційного навчання.

2.3. Дистанційне навчання може реалізуватися як:

- спосіб організації та провадження освітнього процесу;
- форма організації та провадження підвищення кваліфікації;
- форма самоосвіти та самовдосконалення здобувачів вищої освіти;

2.4. Дистанційне навчання в Інституті передбачає дистанційне засвоєння освітніх компонентів (окрім практик), що визначені індивідуальними навчальними планами, в тому числі складання заліків, екзаменів та проходження інших форм підсумкового контролю. Дистанційне навчання може застосовуватись для освітніх програм, якщо це не суперечить умовам реалізації освітньої програми чи стандарту вищої освіти, а також для надання освітніх послуг, пов'язаних із здобуттям другої вищої освіти, підвищення кваліфікації, вивченням за бажанням окремих дистанційних курсів тощо.

2.5. Обсяг, структура і якість знань, умінь та навичок, що набувають дистанційно, мають відповідати вимогам стандарту вищої освіти за спеціальностями.

III. Управління дистанційним навчанням

3.1. Загальне управління дистанційним навчанням здійснюється директором Інституту.

3.2. Оперативне управління здійснює завідувач відділу підготовки кадрів вищої кваліфікації шляхом вирішення загальних питань планування, організації, координації й контролю у сфері реалізації дистанційного навчання. До його функцій належить:

- забезпечення реалізації політики Інституту у сфері дистанційного навчання;
- розроблення пропозицій і рекомендацій щодо поліпшення дистанційного навчання;
- розроблення критеріїв, засобів і систем контролю якості дистанційного навчання.

3.3. Заходи щодо планування, організації, контролю залучення наукових та науково-педагогічних працівників до процесу дистанційного навчання здійснюють наукові відділи, що відповідають за підготовку аспірантів. Наукові відділи співпрацюють з відділом підготовки кадрів вищої кваліфікації щодо визначення перспектив розвитку дистанційного навчання, удосконалення платформи, формування вмісту дистанційних курсів, тощо.

3.4. Науково-методична рада Інституту здійснює експертизу дистанційних курсів Інституту та ухвалює рішення щодо їх доопрацювання, розміщення та функціонування.

IV. Особливості організації освітнього процесу та зарахування результатів дистанційного навчання

4.1. Учасниками дистанційного навчання можуть бути:

- здобувачі вищої освіти;
- науково-педагогічні працівники;
- фахівці з інформаційних технологій, адміністратор сайту Інституту, програмісти тощо.

4.2. Робочий час наукових, науково-педагогічних працівників, які забезпечують дистанційне навчання, регламентується статті 56 Закону України «Про вищу освіту», нормативною базою НАН України, Положенням про організацію освітнього процесу в Інституті.

4.3. Освітній процес у формі дистанційного навчання в Інституті організовується на підставі навчальних планів, розроблених відповідно до освітньо-наукових програм і вимог сучасних технологій дистанційного навчання.

4.4. Дистанційне навчання здійснюється у наступних формах: дистанційні навчальні заняття; самостійна робота (виконання проектних завдань, дослідницьких завдань, контрольних робіт тощо): контрольні заходи. Основною формою організації дистанційного навчання є самостійна робота.

Самостійне робота передбачає використання навчальних матеріалів дистанційних курсів. Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються, силабусом, методичними вказівками, інструкціями і завданнями, що складають методично-інформаційне забезпечення дистанційного курсу.

4.5. Основними видами дистанційних навчальних занять при дистанційному навчанні в Інституті є: лекція, консультація, семінар, практичне заняття, комп'ютерний практикум, імітаційне лабораторне заняття та інші види.

4.5.1. Лекція у дистанційному навчанні – навчальне заняття, на якому здобувачі вищої освіти отримують аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку, як у синхронному режимі, коли аспіранти можуть отримувати інформацію від лектора і ставити йому запитання в реальному вимірі часу, так і в асинхронному, коли аспіранти отримують аудіовізуальний запис лекційного матеріалу. Допускається викладення лекційного матеріалу у вигляді веб-сторінок або іншому форматі, придатному для використання в мережі Інтернет.

4.5.2. Консультація у дистанційному навчанні – заняття в рамках якого здобувачі вищої освіти дистанційно отримують відповіді від наукових, науково-педагогічних працівників на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування (у формі чату, форуму та особистих повідомлень).

4.5.3. Семінар у дистанційному навчанні – це навчальне заняття, під час якого відбувається обговорення теми, проблемного питання, до якого здобувачі вищої освіти готують виступи на підставі виконаних дистанційно завдань.

4.5.4. Практичне заняття у дистанційному навчанні – це навчальне заняття, в рамках якого відбувається детальний розгляд окремих теоретичних положень освітнього компоненту та формуються вміння і навички їхнього практичного застосування шляхом індивідуального виконання ними завдань, сформульованих у дистанційному курсі.

4.5.5. Лабораторне заняття у дистанційному навчанні – вид навчального заняття, яке передбачає, що здобувачі вищої освіти особисто проводять імітаційні експерименти чи дослідження з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень конкретної навчальної дисципліни. Лабораторні заняття у дистанційному навчанні залежно від освітньо-наукової програми, рівня матеріально-технічної оснащеності, можливостей створення і використання віртуальних лабораторій можуть проводитись у таких варіантах: повністю дистанційно з використанням відповідних моделювальних програм (симуляторів), віртуальних лабораторій тощо; частково – очно, а частково – дистанційно.

Віртуальні лабораторні заняття проводяться в синхронному або асинхронному режимі, для чого необхідно забезпечити індивідуальний доступ здобувачів до відповідного програмного забезпечення, оцінювати протоколи виконання завдань та доводити результати та коментарі. У разі необхідності проводити індивідуальні та групові консультації. Перелік дисциплін, за якими не

допускається дистанційне виконання лабораторних робіт, визначає Науково-методична рада Інституту.

4.5.6. Комп'ютерний практикум — це форма навчального заняття, яка передбачає, що здобувач вищої освіти особисто виконує індивідуальну роботу, використовуючи ПЕОМ з метою практичного відпрацювання теоретичних знань, навичок розроблення алгоритмів, програм, моделювання чи використання спеціалізованих програм, оболонок, тощо.

4.6. До інших видів навчальних занять при здійсненні освітнього процесу можуть відноситись ділові ігри, виконання проектів у групах тощо. Ці види навчальних занять можуть проводитись дистанційно у синхронному або асинхронному режимі, що визначається силабусом дисципліни.

4.7. Контрольні заходи з певної освітньої компоненти при реалізації дистанційного навчання в Інституті включають проміжний (тематичний, модульний) та підсумковий контроль. Контрольні заходи можуть здійснюватись і дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема відеоконференції за умови забезпечення автентифікації особи, що навчається.

V. Особливості організації використання технологій дистанційного навчання

5.1. Для організації освітнього процесу на основі технологій дистанційного навчання Інститут використовує G Suite for education (пакет хмарних додатків Google для побудови інформаційно-освітньої структури закладу освіти); Також, можуть бути використані й інші програмні продукти, призначені для реалізації дистанційного навчання, зокрема, Zoom, Webex Suite, Canva, YouTube. тощо.

5.2. При використанні G Suite for Education:

- наукові, науково-педагогічні працівники можуть самостійно або за допомоги адміністратора сайту створювати дистанційні курси, проводити навчання, розподіляти та перевіряти завдання, проводити всі види контролю тощо;
- здобувачі вищої освіти та слухачі отримують доступ до навчальних матеріалів, представлених у різноманітних формах (текст, відео, анімація, презентація тощо), а також мають можливість інтерактивного спілкування.

5.3. Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання в Інституті здійснює відділ підготовки кадрів вищої кваліфікації та інженерно-технічний персонал Інституту.

5.4. Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання включає:

- апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відеоконференції тощо), що

забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління освітнім процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах;

- інформаційно-комунікаційне забезпечення із пропускнуою здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання Інституту цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації освітнього процесу у синхронному та асинхронному режимах;

- програмне забезпечення загального та спеціального призначення (у тому числі для осіб з особливими потребами), яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами.

5.5. G Suite for Education розміщується на хмарних сервісах та сервері Інституту та адмініструється його працівниками.

5.6. Веб-ресурси Платформи включають:

- дистанційні курси, розроблені у G Suite for education за якими здійснюється навчання здобувачів вищої освіти відповідно до навчальних планів під керівництвом і контролем наукових та науково-педагогічних працівників. Доступ до цих курсів відбувається за реєстрацією кожного учасника дистанційного навчання;

- відеокурси у вільному доступі.

5.7. Інститут при адмініструванні G Suite for Education виконує такі функції:

- розробляє і підтримує сайт Інституту;

- зберігає, накопичує і надає доступ до веб-ресурсів навчальних дисциплін;

- розподіляє права доступу всіх учасників процесу дистанційного навчання;

- реєструє суб'єктів дистанційного навчання;

- надає технічну допомогу учасникам щодо створення веб-ресурсів, проведення навчальних занять, контрольних заходів тощо;

- зберігає та надає керівництву Інституту статистичну інформацію щодо залучення наукових, науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, до процесу дистанційного навчання.

VI. Організаційні засади та забезпечення якості дистанційного навчання в Інституті

6.1. Створення, доповнення та корегування дистанційних курсів на G Suite for Education здійснюється, переважно, науковими та науково-педагогічними працівниками Інституту.

6.2. Дидактичне та методичне наповнення дистанційного курсу є спільною інтелектуальною власністю наукових, науково-педагогічних працівників та

Інституту. Авторське особисте немайнове право на службовий твір належить його автору. Виключне майнове право на службовий твір належить Інституту, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) та (або) цивільно-правовим договором між автором та Інститутом.

6.3. Інститут отримує майнові права та право самостійного використання дистанційних курсів, які розроблені як юридичними, так і фізичними особами, на договірних засадах при повному збереженні авторських прав.

6.4. Для забезпечення якості дистанційного навчання наукові, науково-педагогічні працівники мають забезпечувати наявність таких елементів дистанційного курсу:

- силабуси дисциплін;
- завдання для виконання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання; особливостей контролю тощо;
- відео- та аудіозаписи лекцій (по можливості), семінарів тощо;
- мультимедійні лекційні матеріали;
- термінологічні словники (за потреби);
- питання та тестові завдання для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою науковими, науково- педагогічними працівниками:
- завдання для виконання самостійної роботи із методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- посилання на електронні бібліотеки чи інші сховища;
- бібліографії тощо.

Перелік веб-ресурсів навчальних дисциплін (програм), необхідних для забезпечення дистанційного навчання, визначається Науково-методичною радою Інституту залежно від профілю навчальної дисципліни.

VII Прикінцеві положення

7.1. Положення набирає чинності з моменту його затвердження.

7.2. Зміни та доповнення до цього Положення можуть вноситися наказом директора (або заступника директора з наукової роботи) Інституту.

7.3. У випадку внесення змін або доповнень у нормативно-правові документи, що регламентують питання цього Положення, відповідні пункти Положення втрачають свою чинність і вступають у дію внесені зміни.